

Topošo veselības aprūpes speciālistu attieksme pret cilvēkiem ar garīgās veselības traucējumiem

Zanda Timma^{1,2}, Ieva Rugina^{3,4}

¹ Slimnīca "Ģintermuiža", Latvija,

² Zemgales veselības centrs, Latvija

³ Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs, Latvija

⁴ Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija

Ievads. Ar katru gadu palielinās to cilvēku skaits, kuriem tiek diagnosticēti garīgās veselības traucējumi. Pieaugot klientu skaitam, nepieciešams palielināt arī medicīnas aprūpes personālu. Ārzemēs veiktie pētījumi pierāda, ka studentiem un praktizējošiem veselības aprūpes speciālistiem ir stigmatizēta attieksme pret cilvēkiem ar garīgās veselības traucējumiem. Latvijā nav pētīta topošo veselības aprūpes speciālistu attieksme pret cilvēkiem ar garīgās veselības traucējumiem.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija noskaidrot topošo veselības aprūpes speciālistu attieksmi pret personām ar garīgās veselības saslimšanām, kā arī salīdzināt studentu attieksmi pirms un pēc saskarsmes ar cilvēkiem, kuriem ir garīgās veselības traucējumi.

Pētījumā datu ieguvei tika izmantotas pētījuma autore sagatavota demogrāfisko datu anketa un *Questionnaire on Attitudes and Understanding towards Mental Disorders* [Chui WW. et al., 2007, latviešu valodā tulkoja Timma Z., 2013].

Rezultāti. Datu analizēšanai tika izmantoti aprakstošie statistikas rādītāji – vidējie rādītāji, biežums, statistiskā nobīde, procentuālais sadalījums, kā arī *Cronbach's Alpha Test*, *Kruskal-Wallis Test* un *T-Test*.

Pētījumā piedalījās 106 sievietes un 28 vīrieši vecumā no 18 līdz 40 gadiem. 71 respondents studiju procesa ietvaros bija komunicējis ar cilvēku, kuram ir garīgās veselības traucējumi, 63 studenti nebija.

Minot pazīmes, kas raksturo cilvēku ar garīgās veselības traucējumiem kā galvenās skaidrojošās tika minētas šādas: kognitīvas izmaiņas, psihiski traucējumi, uzstādīta diagnoze, nespēja veikt ikdienas aktivitātes, attīstības traucējumi, funkcionēšanas traucējumi, halucinācijas.

Gan RSU, gan RSU Sarkanā Krusta medicīnas koledžas (SKMK) studentiem pēc saskarsmes ar cilvēkiem, kuriem ir garīgās veselības traucējumi, ir kļuvušas izteiktākas bailes ar šādiem cilvēkiem sarunāties. RSU studentiem ir nostiprinājies viedoklis, ka cilvēki ar garīgās veselības traucējumiem ir vāji un viņiem jāvairo sevī saslimšanā. Atšķirīgus rezultātus izglītības iestādēs studējošie uzrādīja apgalvojumā "es negribētu dzīvot netālu no vietas, kur uzturas cilvēki ar garīgās veselības traucējumiem" – pozitīvāka attieksme ir studentiem no RSU SKMK. RSU studentu attieksme apgalvojumā "palielinot valsts budžeta līdzekļus cilvēku ar garīgās veselības traucējumiem aprūpei, notiek naudas izšķērdēšana" ir nemainīga visu studiju laiku, savukārt RSU SKMK tā studiju procesā kļuva atzītāka.

Secinājumi. Studenti, kuriem studiju procesa ietvaros ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem, kam ir garīgās veselības traucējumi, izjūt lielākus aizspriedumus nekā studenti, kuriem saskarsmes vēl nav bijis. Lielāka attieksmes maiņa studiju procesa laikā tika konstatēta Rīgas Stradiņa universitātes Sarkanā Krusta medicīnas koledžas studentiem, tomēr studentu attieksme pret cilvēkiem ar garīgās veselības traucējumiem atšķiras katrā fakultātē. Pētījuma rezultāti atbilst ārzemēs veikto pētījumu rezultātiem. Studenti no RSU uzskata, ka ir grūti prognozēt uzvedību cilvēkam, kuram ir garīgās veselības traucējumi, savukārt RSU SKMK uzskats, ka uzvedība ir grūti prognozējama, studiju laikā samazinās.